

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 327.56 (043.2)

ABOU SALEM ESSAM FAISAL ABDEL KARIM

**STRATEGII CONTEMPORANE INTERNAȚIONALE
DE SOLUȚIONARE A CONFLICTELOR REGIONALE
(CAZUL CONFLICTULUI PALESTINO-ISRAELIAN)**

**Specialitatea 23.00.04 – Teoria și istoria relațiilor internaționale
și dezvoltării globale**

AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe politice

Chișinău, 2011

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Relații Internaționale
a Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

Conducător științific:

TEOSA Valentina, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. NAZARIA Sergiu - doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat de Relații Internaționale din Moldova
2. JUC Victor, doctor în filosofie, conferențiar universitar, Institutul de integrare europeană și științe politice al AȘM

Componența Consiliului științific specializat:

1. MOȘNEAGA Valeriu, doctor habilitat în politologie, profesor universitar
2. SÂMBOTEANU Aurel, doctor în politologie, conferențiar universitar
3. BENIUC Valentin, doctor habilitat în politologie, profesor universitar
4. SACA Victor, doctor habilitat în politologie, profesor universitar
5. CIOBU Emil, doctor în filosofie, conferențiar universitar

Susținerea tezei va avea loc la data de „06” decembrie 2011, ora 15.00
în ședința Consiliului științific specializat D 30.23.00.04 – 03*
din cadrul Universității de Stat din Moldova, adresa:
str. A.Mateevici, nr.60, blocul IV, sala 222, Chișinău, MD-2009

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultat la Biblioteca centrală a Universității de Stat din Moldova și la pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md)

Autoreferatul a fost expediat la „ 4” noiembrie 2011

Secretar științific al Consiliului științific specializat,

SÎMBOTEANU Aurel

doctor în politologie

Conducător științific

TEOSA Valentina

doctor habilitat în politologie

Autor

ABOU SALEM Essam Faisal Abdel Karim

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei cercetate. La etapa contemporană comunitatea internațională a acumulat o experiență vastă în rezolvarea în comun a conflictelor. În acest context, un loc deosebit îl ocupă strategiile internaționale, îndreptate spre soluționarea conflictelor regionale, care au un caracter pronunțat geopolitic, se deosebesc prin complexitatea cauzelor și consecințelor, atât pentru părțile implicate în conflict, cât și pentru grupele de state, popoarele acestora și sistemul de securitate regională. Acest lucru, în măsură deplină, se confirmă prin cercetările istoriei conflictului palestinian - israelian, care fiind cel mai de lungă durată conflict postbelic internațional, formal început între două popoare relativ nu prea numeroase, deja nu odată a jucat rolul de detonator al unor tendințe negative în evoluția situației internaționale, influențând negativ asupra stării de lucruri în regiune și în lume.

Cercetarea procesului de reglare internațională a acestui conflict, în complexul rezultatelor obținute, greșelilor efectuate și experienței acumulate, fără nici o îndoială, are o importanță enormă pentru instaurarea unei păci complete și cuprinzătoare în Orientul Apropiat. Pe lângă aceasta, o astfel de cercetare este foarte importantă pentru îmbogățirea, actualizarea și modernizarea practicii internaționale de reglare a conflictelor în alte regiuni ale globului, respectiv și în Republica Moldova. În acest sens, o actualitate deosebită o capătă problema cercetării algoritmului politic al acțiunilor internaționale în soluționarea conflictelor, atât în plan teoretic, cât și cercetarea complexă a procesului de implementare al strategiilor internaționale de soluționare a conflictului palestinian - israelian, în comparație cu procesul de reglare a conflictului transnistrean.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. De-a lungul ultimelor două decenii, a crescut semnificativ interesul pentru cercetarea formatelor, abordărilor și strategiilor internaționale de soluționare a conflictelor. În această problemă se evidențiază monografiile și articolele consacrate cercetării evoluției, situației și perspectivelor reglării conflictului palestinian - israelian, a unor astfel de cercetători ca K. Aggestam [1], G.Golan [3], A.Derșoviț [2], YaacovBar-Siman-Tov [11] și alții. În cercetările colective ale aspectelor și problemelor procesului de reglare a conflictelor, realizate sub conducerea și publicate sub redacția lui B. Soetendorp [9], R. L.Rothstein, Moshe Ma`oz, Kh. Shikaki [10] ș.a., se evidențiază historicismul, tendința de clarificare a cauzelor apariției și caracterului prelungit al conflictului, analiza documentelor internaționale și acțiunile părților, implicate în procesul reglării acestuia.

Lucrările autorilor ruși, cum ar fi O.Pavlov [19], O.Kolobov [16], T.Karasova [15], I.Zveageliskaia [14] și alor savanți-arabiști și orientaliști, sunt diverse ca problematică și se bazează pe sistemul expert de lucru în cadrul instituțiilor de cercetare specializate ale Academiei de Științe a Federației Ruse.

Pentru analiza comparativă a conflictului palestinian - israelian sunt, de asemenea, importante cercetările conflictelor regionale din spațiul postsovietic, incluzând istoriografia semnificativă a cercetării conflictului transnistrean. În publicațiile unor astfel de cercetători și analiști politici moldoveni V.Moșneaga, V.Saca, C.Solomon [22], V.Teosa [25], A.Țaranu, O.Nantoi [18], N.Chirtoacă și alții, se analizează diverse aspecte ale problemei cercetate, se examinează cauzele, cursul și perspectivele reglării conflictului

transnistrean în contextul integrării europene, analizându-se și rolul organizațiilor internaționale. Totuși, lucrărilor enunțate și multor altor lucrări, din istoriografia complexă a cercetărilor conflictelor regionale, deseori, se caracterizează prin cercetarea istoriei acestora, ideologizarea principiilor și abordărilor în studiul procesului de pacificare și caracterul unilateral al soluțiilor propuse.

În acest context, **problema cercetării** – strategiile internaționale de reglare a conflictelor regionale prelungite, așa ca cel palestinian - israelian, transnistrean ș.a., care agravând riscurile și provocările secolului XXI, solicita de la comunitatea internațională revizuirea soluțiilor precedente, dezvoltarea unor abordări efective luând în considerare modalitățile de implementare a acestora, concretizarea rolului actorilor internaționali, evaluarea comportamentului liderilor, și de asemenea influența contextului internațional, factorilor interni și externi asupra procesului de pacificare și perspectivele dezvoltării postconflictuale.

Mai mult ca atât, realizarea unei astfel de cercetări anume în Republica Moldova, în opinia noastră, este actuală datorită unor cauze obiective: apropierea geopolitică a regiunilor, existența unor legături umanitare și interstatale cu statele din regiune, cointeresarea în reglarea conflictelor palestinian - israelian și transnistrean. Argumente suplimentare ar construi caracterul democratic al transformărilor politice din țară, tendința de integrare în Uniunea Europeană, dezvoltarea modernă a științelor politice în stat și experiența cercetării precedente a conflictului transnistrean.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul prezentului studiu constă în cercetarea sistemică teoretico-analitică a strategiilor internaționale de soluționare a conflictelor regionale, în generalizarea experienței politice internaționale în reglarea conflictului palestinian - israelian și promovării păcii în Orientul Apropiat și Republica Moldova. Obiectivele propuse sunt îndreptate spre cercetarea istoriografiei și formularea bazelor teoretico-metodologice în cercetarea strategiilor internaționale; analiza eficienței acestora în procesul reglării; studierea rolului ONU în evoluția procesului de internaționalizare a conflictului palestinian - israelian; cercetarea influenței schimbărilor în relațiile internaționale contemporane asupra conflictelor regionale; determinarea noilor tendințe în formarea strategiilor internaționale contemporane; realizarea unui studiu comparativ al strategiilor internaționale contemporane de reglare a conflictelor regionale pe baza exemplului conflictului palestinian - israelian și transnistrean.

Metodologia cercetării. Baza teoretică a cercetării au constituit-o lucrările din domeniul relațiilor internaționale, dreptului internațional, științelor politice și conflictologiei în cadrul reglării conflictelor internaționale și a crizelor. Baza metodologiei cercetării o constituie principiile și abordările de bază a studiului științific, acumulate în științele politice și relațiile internaționale cu utilizarea pe scară largă a metodelor de cercetare din disciplinele conexe. De-a lungul cercetării au fost utilizate *metoda comparativă, metoda cercetării documentelor, de asemenea, metodele sociologice, ca invent analiza, content analiza și metodele general științifice ca inducția și deducția, abordarea sistemică și istorică.*

Noutatea științifică și valoarea lucrării. Noutatea științifică a lucrării constă în prezentarea unei analize a lucrărilor introduse în circuitul științific în limba arabă și engleză, în care se cercetează conflictul palestinian - israelian; în cercetarea analitico-sistemică a documentelor internaționale și materialelor structurilor specializate pe Palestina ale ONU și UE, a discursurilor liderilor de stat și politicienilor

Israelului, Palestinei, SUA, Rusiei, Republicii Moldova, de asemenea, și ale liderilor organizațiilor internaționale și regionale. Utilizarea în calitate de obiect de cercetare comparativă a materialelor de implementare a strategiilor internaționale de soluționare a conflictului transnistrean în Republica Moldova au permis autorului, de a prezenta într-o manieră nouă rolul factorilor internaționali și direcțiile strategiilor internaționale în procesul de reglare a conflictelor regionale.

Problema științifică importantă, a cărei soluționare o propune autorul în rezultatul cercetării efectuate – justificarea necesității, în condițiile noilor realități ale dezvoltării mondiale, de revizuire a strategiilor internaționale de reglare a conflictelor regionale, luând în calcul contextul internațional contemporan, care influențează semnificativ asupra formulării scopurilor, specificului, componentelor structurale, formatului strategiilor internaționale de reglare a conflictelor internaționale, care în dimensiunea politică reprezintă un sistem de măsuri vizate, elaborate de către actori internaționali concreți în vederea soluționării conflictului sau crizei dintr-o regiune concretă.

Valoarea teoretică. În lucrare sunt analizate istoriografia și problematica studierii strategiilor internaționale contemporane în știința politică și teoria relațiilor internaționale; evoluția bazelor politico-juridice a strategiilor internaționale și practicii realizării acestora în procesul de soluționare; sunt determinate specificul, tendințele formării acestora și perspectivele creșterii eficienței strategiilor internaționale în procesul reglării conflictului palestinian - israelian, la etapa actuală.

Valoare practică a cercetării. Rezultatele acestei cercetări și propunerile înaintate în cadrul acesteia pot fi utilizate în procesul de formare a unor strategii și formate internaționale moderne, în scopul creșterii eficacității procesului internațional de negociere în vederea soluționării conflictului palestinian - israelian, și de asemenea, pentru corectarea strategiilor internaționale în reglarea altor conflicte regionale, inclusiv și cel transnistrean. Materialele cercetării pot fi utilizate pentru scrierea lucrărilor științifice, manualelor, cursurilor la teoria relațiilor internaționale și conflictologie.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată de către autor prin editarea a două monografii bazate pe problematica cercetată, în elaborarea planului și structurii unui curs special pe tema cercetării, care a fost propus pentru predarea în cadrul universitar și este utilizat de către autor în vederea predării unor aspecte separate în școlile arabe din Danemarca.

Aprobarea rezultatelor cercetării științifice, prezentate în lucrare. Rezultatele cercetării au fost prezentate la conferința științifică internațională din or. Galați, România, 20-21 mai 2011, de asemenea, în cadrul a 4 conferințe a cadrelor didactice a universităților din Republica Moldova, masteranzilor și doctoranzilor USM în perioada anilor 2010-2011, și de asemenea, în activitatea profesională și didactică.

Publicații la tema tezei. Rezultatele cercetărilor pe tematica tezei în anii 2007-2011 și-au găsit reflectarea în două monografii și 8 articole științifice, publicate în colecții recenzate, reviste de specialitate, editate în Republica Moldova și România.

Volumul și structura tezei. Lucrarea este compusă din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 278 surse, 4 anexe, 8 tabele. Volumul lucrării îl constituie 146 de pagini.

CONȚINUTUL TEZEI

Structura lucrării, îndreptată spre atingerea scopului propus și a obiectivelor cercetării științifice stabilite de către autor, este compusă din introducere, trei capitole, încheiere, concluzii și recomandări, bibliografiei și anexe, rezumat, lista cuvintelor cheie și a abrevierilor.

În **INTRODUCERE** este determinată actualitatea, importanța, nivelul de cercetare a subiectului dat și problema cercetării; sunt formulate scopul și obiectivele cercetării; noutatea cercetării și problema științifică, soluția căreia este propusă de autor; importanța teoretică și practică a cercetării; aprobarea rezultatelor și conținutului tezei.

În **primul compartiment – ISTORIA ȘI BAZELE TEORETICO-CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII PROCESULUI DE REGLEMENTARE A CONFLICTULUI PALESTINO-ISRAELIAN** autorul analizează istoriografia cercetării procesului de reglare a conflictului israelo-palestinian, cercetează strategiile internaționale de soluționare a conflictelor regionale, ca obiect de studiu în știința politică și în teoria relațiilor internaționale. Bazându-se pe cercetarea literaturii științifice, analizează evoluția abordărilor internaționale de soluționare a conflictelor regionale, formulează problema cercetării, determină direcțiile soluționării acesteia, și de asemenea, scopul și obiectivele.

În primul paragraf „*Istoriografia cercetării procesului de reglementare a conflictului palestinoisraelian*”, se evidențiază faptul că în ultimele decenii conflictul palestinoisraelian constituie un obiect de un vădit interes de cercetare. Studiul conflictului palestinoisraelian este susținut de o bază documentară extinsă, ce propune diverse metodologii, abordări și reprezintă o contribuție importantă în teoria conflictelor.

La cele mai renumite, cu sens profund și sistematice lucrări vis-à-vis de istoria conflictului palestinoisraelian se referă monografiile lui K. Aggestam [1], G.Golan [3], A.Derșoviț [2], YaacovBar-Simantov [11] și, de asemenea, culegerile de cercetări colective sub redacția lui B. Soetendorp [9], R. L.Rothstein, Moshe Ma`oz, Kh. Shikaki [10] ș.a.

Studiul lui K.Aggestam prezintă interes, deoarece autorul nu numai că analizează relațiile israelo-palestiniene în perioada anilor 1988-1999, cercetând diverse procese ale schimbărilor survenite și a continuității pe parcursul conflictului, dar utilizează împreună cu abordarea istorică instrumentarul științific al cercetărilor politologice, cuprins în teoria relațiilor internaționale. Se consideră a fi importantă abordarea lui C.Aggestam, *care leagă direct soluționarea conflictului cu procesul de reglementare a acestuia, incluzând în sine strategiile și interacțiunile tuturor părților*. Specificul acestei cercetări constă în faptul că problema esențială, spre care este îndreptată justificarea teoretică, este interacțiunea între actori, strategii, structuri și transformarea conflictului. Pentru rezolvarea ei, în opinia autorului, de asemenea, este necesară analiza influenței rezultatelor negocierilor asupra transformării conflictului și justificarea faptului, cum subiecții pot contribui la procesul de negocieri, sau din contra să îl rețină.[1,7]

În acest fel, bazându-se pe metodologia elaborată, C.Aggestam reușește, mai întâi de toate, să identifice interacțiunile contradictorii între subiecții politici, care aflându-se în relații structurale strategice,

acționează, reieșind din propria percepție a conflictului. Din această cauză însemnătatea teoretico – metodologică a lucrării ei, conform părerii noastre, constă în faptul că permite de a privi acest conflict nu numai ca un studiu de caz, luând în considerație multitudinea de descrieri empirice, dar și ca o componentă analitică în dezvoltarea teoriei conflictelor. Modelul teoretic, care este construit pe baza analizei reframingului empiric și reglementării conflictelor, după părerea noastră, poate fi utilă pentru analiza altor conflicte, de asemenea, pentru studiul lor comparativ.

Un alt autor de articole renumit în problema cercetată G.Golan,, analizează procesul negocierilor internaționale, îndreptat spre ieșirea din conflict în perioada anilor 1993-2005. Pentru abordarea contemporană a studiului negocierilor internaționale referitor la CIP se prezintă a fi importantă studierea de către lui G.Golan a CIP nu ca pe un fenomen aparte, ci în contextul conflictului arabo-israelian. Conform părerii acestui cercetător, practic, toate problemele, existente în diverse etape a dezvoltării conflictului arabo-israelian, și-au găsit rezolvarea, CIP rămâne a fi o ultimă și cea mai grea fază a acestui proces. Cauza constă în faptul că CIP reprezintă un conflict între două popoare, între două mișcări naționale care militează pentru autodeterminare pe unul și același teritoriu, privit ca patrie de ambele părți și de aceea semnificând punctul central al autoidentificării lor. [3, 2]

Originalitatea abordărilor în cercetarea CIP i-a oferit lui B.Soetendorp posibilitatea de a evalua într-un mod nou cauzele crizei din procesul pacificator, să desemneze rolul liderilor politici naționali și internaționali, să sublinieze cauzele limitării acțiunilor acestora, iar cercetătorilor R.Rosstein, M.Moioz și X.Sikaki să evidențieze perspectivele, condițiile și strategiile progresului procesului de pacificare palestino - israelian, să analizeze lecțiile eșecului implementării prevederilor de la Oslo. [10, 2-3] Se prezintă a fi actuală și determinarea *conflictului prelungit și particularitățile procesului pacificator în aceste de condiții*, propusă de R.Rosstein în articolul, dedicat problemei păcii în contextul realizării înțelegerilor de la Oslo.

Istoriografia rusească de cercetare a conflictului palestino - israelian este variată și bogată după tematica cercetărilor, abordărilor, evaluărilor situației și soluțiilor propuse în vederea ieșirii din criza creată în procesul de reglementare a crizei. Renumiții cercetători orientaliști - C.Belousova, N.Semencenco, E.Pârlin, V.Preahin, T.Nosenco, O.Kolobov, V.Kiselev, T.Karasova, I.Zvegelevskaia, A.Demcenco, O.Pavlov, O.Ozerov, A.Iașlavschi și a., analizând cele mai acute probleme, care împiedică instaurarea păcii, cercetează posibilitățile unei „diplomații paralele” și propun recomandări pentru participanții la conflictul oriental și mediatorii regionali.

Aceste și alte abordări teoretico-metodologice propuse de cercetători au o importanță vădită pentru elaborarea unor noi abordări internaționale la etapă ieșirii din criza de reglementare și soluționare a conflictului palestino - israelian și a altor conflicte regionale la etapă contemporană. Cu toate acestea, ele nu corespund în totalitate etapei existente de reglementare a CIP și, deseori, propun soluții reieșind din poziția unei părți a formatului internațional de reglementare. Fiecare paradigmă presupune o percepție și înțelegere specifică a conflictului, actorilor, strategiilor, schimbărilor petrecute și posibilităților de soluționare a conflictului. Necesitatea analizei strategiilor internaționale, studierea particularităților reglementării

conflictelor regionale în contextul și în legătură cu cercetările din domeniul păcii poate fi remarcat într-o mulțime de lucrări.

În rezultatul analizei istoriografiei pe tematica tezei, se observă că la intersecția secolelor s-a schimbat radical configurația de forțe pe arena internațională. Conflictele regionale contemporane au devenit un prim factor ce cauzează instabilitatea situației internaționale. Fiind foarte dificil de gestionat, ele au o tendință de extensiune prin conexiunea unui număr mai mare de participanți, ceea ce reprezintă o amenințare serioasă nu numai pentru cei ce nemijlocit sunt implicați în conflict, dar și pentru toți locuitorii planetei. Organizațiile internaționale și regionale propun noi strategii pentru ieșirea din conflicte ce permanent se iscă în diverse părți ale globului, devenind garanți ai soluționării acestora. Principiile fundamentale de reglementare a conflictelor internaționale sunt principiile respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, apărarea valorilor și institutelor democratice, asigurarea păcii și securității.

Strategiile internaționale formează bazele politice și de drept, implică numeroase instrumente diplomatice, determină formatul și participanții la procesul de reglementare. Utilizarea metodelor dreptului internațional permite găsirea unor soluții, care, pentru statul implicat în conflict, se prezintă a fi obligatorii. Un rol important în istoria conflictului palestinian - israelian îl joacă liderii politici, actorii și comunitatea internațională. Pe baza cercetărilor istoriografice a conflictelor regionale și a cercetării teoretico-analitice a istoriei conflictului palestinian - israelian, se propune o periodizare a evoluției strategiilor internaționale, în cadrul căreia sunt fundamentate granițele temporare ale strategiilor contemporane, ca bază pentru analiza ulterioară a specificului acestora și rezultatelor implementării acestora.

În cel de-al doilea paragraf – *Strategiile internaționale de reglementare a conflictelor regionale ca obiect al cercetărilor contemporane în teoria relațiilor internaționale* – se evidențiază, că pericolul conflictelor de la intersecția secolelor XX-XXI impune cercetătorii și politicienii practici să caute și să utilizeze activ mijloace pașnice de reglementare a acestora. Strategiile și tehnologiile reglementării pașnice a conflictelor capătă o semnificație specială în condițiile contemporane, devenind principalul factor de succes pentru procesul pacificator și menținerea păcii internaționale.

În aspect general, în teoria relațiilor internaționale, strategia, împreună cu diplomația, se prezintă ca o formă de activitate internațională, reflectând și stabilind echilibrul între scopuri și mijloace. Definierea și conținutul strategiei a evoluat în idei, concepții și teorii de-a lungul dezvoltării teoriei relațiilor internaționale, după cum reiese din definițiile date de J. Rosenau, B.T.Liddell Hart, V. Murray, M.Grimley și alți teoreticieni-clasici celebri ai secolului trecut.

La etapa contemporană categoria „strategie” a moștenit un caracter complex extinzându-se în mod semnificativ în conținut valoric, esențial și practic. Strategiile contemporane nu pot fi despărțite de activitatea actorilor internaționali, de diplomația multilaterală, scopurile de dezvoltare globală și menținere a păcii. Clasificarea bine-definită a strategiilor în teoria și practica relațiilor internaționale, presupune o strategie mare, sinonimă cu noțiunea de politică externă, strategii de reglementare a crizelor și soluționării conflictelor, strategii pacificatoare, care la fel au o structura destul de complexă.

Este important să subliniem faptul că strategiile internaționale de soluționare a conflictelor au un caracter complex și presupun includerea în procesul reglementării la diferite etape a diverselor tipuri de strategii în dependență de scopuri, situații și formatul participării internaționale. În calitate de fundament pentru strategii, îndreptate spre prevenirea conflictului, pacificare, menținere și construire a păcii, constituie dialectica relațiilor dintre politica internă și cea externă, utilizarea metodelor diplomației tradiționale de reglementare, inclusiv negocierile, bunele oficii, arbitrajul cât și metodelor cu participare multilaterală în reglementarea conflictului, ca ancheta internațională și reconcilierea, soluționarea pașnică a diferendelor în cadrul ONU, întruniri, summit-uri și conferințe.

Analizând practica reglementării conflictului palestiniano - israelian, I.Bar-Siman-Tov remarcă legătura dialectică dintre cele două procese: gestionarea și rezolvarea conflictului, care întotdeauna se complică în legătură cu eșecul procesului politic și revenirea la violență, cum a fost observat de mai multe ori în istoria conflictului palestiniano - israelian. În aceste condiții, crește rolul „gestionării comune a conflictului”, prin care se subînțelege eforturile comune ale actorilor interni și internaționali, implicați în procesul de reglementare cu scopul diminuării și încetării violenței. [11, 35-36]

Pentru a atinge scopurile, actorii internaționali propun o strategie care să fie îndreptată spre schimbări interne (psihologice) prin formarea liderilor, schimbări externe (social-economice) a situației părților conflictuale prin intermediul instaurării încrederii și schimbări politico-organizaționale, care au drept scop asigurarea garanțiilor un acord pentru reducerea și eliminarea violenței. O altă direcție importantă a strategiilor internaționale o constituie soluționarea politică a conflictului prin intermediul reglementărilor diplomatice, ceea ce va crea o perspectivă de stopare și preîntâmpinare a condițiilor de violență și ambele părți, pentru a ajunge la acorduri, privind suspendarea și încetarea confruntării, vor obține garanții de soluționare a conflictului.

În cadrul celei mai grave probleme de formare a strategiilor internaționale, un loc important îl ocupă problema interacțiunii dintre participanții și actorii conflictului, și alegerea tacticii de cooperare în scopul obținerii succesului. În acest sens, D.Zakai propune strategia apropiării părților până la nivelul încrederii, când aceștia vor putea intra în negocieri directe, ca bază de gestionare a conflictului din partea comunității internaționale, să elaboreze modele corespunzătoare de soluționare a conflictului, care să țină cont de aspectele psihologico-sociale ale reglementării, în condițiile corespunzătoare acestui conflict. [11, 37-39]

Politologii și experții sunt de părerea că este necesară o strategie internațională, care să îndrepte părțile conflictului spre negocieri și colaborare. Iar pentru obținerea succesului, procesul de negocieri trebuie să aibă loc prin medierea activă din partea părților interesate, într-o atmosferă de încredere reciprocă între părți. Condițiile necesare pentru aceasta sunt: îmbunătățirea condițiilor de trai, petrecerea unor activități ce să garanteze bunele intenții ale părților, în același timp, întruniri între reprezentanții celor două popoare și liderii acestora și alte măsuri. Eforturile internaționale, în aceste direcții, vor contribui la crearea unui nou context de tranziție, care să contribuie la procesul de pacificare.

În sec. XXI este acumulată o experiență bogată de participare a comunității internaționale în elaborarea strategiilor internaționale de reglementare a diferitor conflicte. A devenit o tradiție petrecerea

unor mese rotunde internaționale, conferințe, seminare pe problemele actuale ale dezvoltării internaționale. În acest context, există numeroase exemple a discuțiilor largi pe tema programului nuclear din Iran, de dislocare a sistemelor antirachetă în Europa ș.a. Studiarea istoriografiei a permis evidențierea problemei, scopului, obiectivelor și direcțiilor cercetării, care sunt actuale pentru revizuirea și modernizarea strategiilor internaționale reglementării conflictelor regionale în general și a celui palestiniano - israelian, în special, care vor contribui la formarea unei baze teoretico-conceptuale și metodologice a studiului.

În ce de-al doilea compartiment „FORMAREA STRATEGIILOR INTERNAȚIONALE DE REGLEMENTARE A CONFLICTULUI PALESTINIANO-ISRAELIAN ÎN PROCESUL EVOLUȚIEI ACESTUIA”, care constă din trei paragrafe, este prezentată metodologia cercetării strategiilor internaționale de soluționare a conflictelor regionale la etapa contemporană, este argumentată utilizarea metodelor în contextul analizei teoretico-analitice ulterioare, sunt propuse ipoteza și tezele, expuse la apărare, sunt analizate bazele internaționale politice și de drept ale procesului de internaționalizare a conflictului palestiniano-israelian, ce se conțin în strategiile de bază ale ONU, se evidențiază problemele și contradicțiile implementării strategiilor internaționale în procesul de reglementare a conflictului în anii 90.

În primul paragraf – *Metodologia cercetării strategiilor internaționale de soluționare a conflictelor regionale la etapa contemporană* sunt expuse bazele conceptuale ale cercetării analitice, la care autorul atribuie determinarea caracterului conflictului studiat, utilizarea categoriei de „strategii internaționale contemporane”, specifice pentru CIP, de asemenea, descrierea principiilor esențiale, a metodelor și abordărilor studierii conflictelor regionale, utilizate în compartimentele ulterioare ale lucrării de doctor pentru atingerea sarcinilor și a scopului propus. Studiarea istoriografiei cercetării au arătat că, în literatura de specialitate, referindu-se la *conflictul palestiniano - israelian* sunt utilizate *determinările* lui ca fiind un conflict palestiniano - israelian, arabo-israelian, dar și alte sintagme ca „problema palestiniană”, „procesul de pace din Orientul Mijlociu” ș.a. Desigur că fiecare din aceste determinări are propria încărcătură de sens, reflectă, într-o măsură oarecare, abordările conceptuale la evaluarea esenței acestui conflict și, respectiv, pune accentele în mod diferit în definirea diverselor aspecte ale procesului de reglementare. [25]

Drept argumente de utilizare a diferitor determinări pot servi astfel de abordări ca, tratarea conflictului palestiniano - israelian nu ca un fenomen separat, dar ca o bază, parte componentă, element sau o etapă concretă a conflictului israelo-arab. Pe de altă parte, se reflectă tendința de a scoate în evidență unele drepturi specifice a părții israeliene, în acest conflict. Definirea acestui fenomen ca conflict palestiniano-israelian se fundamentează pe baza de drept internațional existentă, dar și prin aceea că conflictul între două națiuni, între două mișcări naționale pentru autodeterminarea sa, în același timp, subliniindu-se componentele etnoteritoriale și etnopolitice. De regulă, cercetătorii sunt de aceeași părere că acest conflict nu este un conflict interstatal, de aceea este definit ca unul asimetric, ceea ce într-o măsură anumită nu corespunde, după părerea noastră, rezoluțiilor de bază și practicii politice a ONU. De facto, în acest conflict, se contrapun părți recunoscute de către comunitatea internațională, sub formă de uniuni statale, iar alegerile efectuate în Palestina cu ajutorul SUA confirmă acest lucru. Din punct de vedere structural, conflictul este complex,

deoarece afectează toate sferele vieții: politică, economică, socială, etc., iar după conținut, este un conflict prelungit, regional și internaționalizat.[5]

La baza părții aplicative a cercetării teoretico-analitice este, de asemenea, expusă periodizarea evoluției strategiilor internaționale, realizată în capitolul precedent, în cadrul căreia perioada contemporană a istoriei relațiilor internaționale după sfârșitul războiului rece și dezintegrarea URSS, - a determinat o nouă calitate a strategiilor internaționale și a desemnat etapa contemporană în evoluția sa. Perioada actuală a istoriei contemporane, începând cu XXI până în prezent, stabilește într-un nou mod accentele în abordările strategice a comunității internaționale referitor la reglementarea conflictului palestiniano - israelian.

Abordarea, expusă în acest studiu, vis-à-vis de strategiile internaționale poartă un caracter interdisciplinar, se bazează pe teoria relațiilor internaționale, știința politică, sociologie, psihologie politică și socială. Comprehensiunea caracterului ciclic și în transformare a interacțiunilor strategice între actorii internaționali, în acest conflict, permite evaluarea dependenței strategiilor internaționale de procesele istorice și sociologice.

Analiza contextului internațional a CIP, în calitate de mecanism metodologic include barierele geopolitice în calea păcii în conflictul palestiniano - israelian – granițe controversate, terorismul continuu, împărțirea monumentelor religioase, amenințarea nucleară din partea Iranului ș.a. Unul din factorii ce duc la prelungirea conflictelor sunt cei socio-culturali, emoționali, ideologici care mențin ura, îndreptată conștient de către extremiști împotriva fiecărei părți.

Abordarea teoretico-conceptuală, evidențiată de către autor, ca fiind bază metodologică în cercetarea strategiilor internaționale de reglementare a conflictului palestiniano - israelian, în contextul relațiilor internaționale ale sec. XXI, va permite, conform convingerii sale adânci, de a analiza noile tendințe și lecții de implementare a abordărilor strategice internaționale în soluționarea conflictului palestiniano - israelian și va determina rolul acestora în elaborarea strategiilor de soluționare a altor conflicte regionale. Rezultatele precedentului studiu comparativ al conflictului palestiniano - israelian și a celui transnistrean, confirmă, că aceste lecții, fără nici o îndoială, au o importanță enormă la etapa unei îndelungate stopări în procesul reglementării conflictului existent pe teritoriul Moldovei și dezvoltării ulterioare și perfecționării strategiilor internaționale de reglementare a acestuia. [14]

Metodologia teoriei relațiilor internaționale include un șir de metode, îndreptate spre realizarea cercetărilor teoretico-analitice, conceptualizarea rezultatelor și elaborarea unor concluzii și recomandări cu caracter teoretico-aplicativ. În studiul de față autorul va utiliza de altfel metodele cunoscute din cadrul științelor politice și conflictologiei, ca cele structural-funcționale, procesual-dinamice, metoda tipologizării, permisivă și de pronosticare. Primele trei sunt metode explicative, prin intermediul cărora, va fi dezvăluită întreaga esență a temei abordate. Cu ajutorul ultimelor două vor fi formulate recomandări concrete referitor la modernizarea strategiilor internaționale cu scopul reglementării conflictelor regionale și instaurarea păcii în regiunile cercetate.

În cel de-al doilea paragraf – *Bazele internaționale politice și de drept ale procesului de internaționalizare a conflictului palestiniano-israelian în strategiile ONU* – se evidențiază faptul că la baza

strategiilor internaționale de reglementare a conflictului palestiniano - israelian, fără nici o îndoială, stă activitatea ONU, în vederea formării unei concepții politice și a unui fundament de drept pentru soluționarea acestei crize, care a pus bazele internaționalizării conflictului palestiniano - israelian în procesul evoluției acestuia. La diversele etape de evoluție a conflictului, savanții orientaliști a diverselor școli și direcții teoretice, politologii și specialiștii în domeniul relațiilor internaționale, în procesul de analiză a cauzelor, naturii și esenței conflictului, de regulă, evidențiază factorul extern, constatând diversitatea pozițiilor și acțiunilor din partea comunității internaționale.

Astfel A.Primor, un celebru diplomat israelian, cu o vastă experiență de muncă în diferite state ale lumii, vede cauzele conflictului din Orientul Apropiat, nu în problema palestiniană, dar în acel fapt că la 14 mai 1948, statul Israel, a fost totuși proclamat, în ciuda faptului că statele Ligii Arabe au refuzat primirea rezoluției adunării Generale a ONU de la 29 noiembrie 1947, despre împărțirea Palestinei în două state separate – Israel și Palestina. [21]

Fostul secretar de stat al SUA, H.Kissinger considera că esența conflictului se află în lupta dintre naționalismul arab și sionism, adică este urmarea luptei între ideologii în relațiile internaționale. Rădăcinile conflictului, în opinia majorității autorilor, se conțin în confruntarea ideologico-religioasă arabo-israeliană, ceea ce de la început a stabilit caracterul regional al acestui conflict și bazele internaționalizării acestuia. O problemă importantă - rolul ideologiei sionismului și islamului în acest proces, nefiind direct un obiect de cercetare în lucrarea de față, totuși este prezentat în contextul ei în calitate de factor, care a influențat asupra procesului de internaționalizare a conflictului, cauzând o atenție sporită și o implicare indirectă a comunității internaționale. Chiar și în perioada incipientă a conflictului, este vădit interesul statelor vestice în promovarea procesului de internaționalizare.

Fixarea procesului de internaționalizare în primele documente internaționale, care au devenit fundamentul strategiilor internaționale în regiune, s-a produs în 1919, când Liga Națiunilor a acceptat mandatul britanic asupra Palestinei, și în 1947, când Adunarea Generală a ONU a adoptat rezoluția 181 (II) referitor la împărțirea Palestinei. Planul de împărțire, propus de ONU, a devenit un răspuns al comunității internaționale la problema CIP și presupunea crearea Statului evreiesc și a celui palestinian.

Astfel, una din cele mai importante strategii internaționale a comunității internaționale – Planul împărțirii ONU din 1947, a creat de jure baza viitorului îndelungat și controversat procesul de împărțire de facto: comunitatea evreiască și cea palestiniană din Palestina au adoptat poziții opuse referitor la împărțire teritoriului. Cu toate acestea, conducerea palestiniană arabă nu a putut depăși separarea structurală, în cadrul elitei sale politice, în vederea gestionării efective a urmărilor politice și militare ulterioare, politica lor era totul sau nimic, din această cauză ei au pierdut posibilitatea de a construi un stat arab, așa cum era stipulat în planul ONU. Trebuie să fie evidențiat faptul că la această etapă împreună cu ONU în conflictul palestiniano - israelian s-au implicat și alte organizații, care acordau suport și susținere părților aflate în conflict. [19]

Din partea comunității internaționale, aceasta a fost o încercare reală de soluționare a conflictului între două mișcări naționale diferite în rezultatul problemei diametral opuse a unui război între evrei și arabi pentru dreptul exclusiv asupra Palestinei. Ulterior Rezoluția Nr. 242, adoptată de Consiliul de Securitate

ONU în anul 1967, a proclamat necesitatea trasării unor granițe stricte, pe bază înțelegerii dintre formulele internaționale pentru soluționarea acestei probleme controversate. Continuitatea politicii comunității internaționale în procesul reglementării a fost manifestată în octombrie 1974, când OEP a devenit prima organizație neparlamentară, invitată la sesiunea Adunării Generale a ONU, în vederea apărării intereselor poporului palestinian. Poziția acesteia a fost fixată la sesiunea XXIX a Adunării Generale a ONU, când în rezultatul dezbaterilor referitoare la Palestina a fost adoptată în noiembrie 1974 a Rezoluției 3236, care a recunoscut dreptul poporului palestinian la autodeterminare, independență și suveranitate națională, și Rezoluția 3237, care a conferit OEP statutul de observator în toate organismele ONU.

Este necesar de a evidenția faptul că, la această etapă împreună cu ONU, în conflictul palestino - israelian, s-au implicat și alte organizații internaționale, care influențau părțile și le acordau sprijin. În finalul cercetării realizate, în acest paragraf, se evidențiază că rolul comunității internaționale, focusată în activitatea ONU la etapa preistoriei strategiilor moderne ale conflictului palestino - israelian, este complexă, diversificată și ambiguă conform rezultatelor sale. ONU a avut o influență enormă asupra decurgerii conflictului, atât pozitivă, cât și negativă. Documentele ONU referitor la Palestina și a diferitor aspecte ale conflictului palestino - israelian, au format bazele politice și de drept al procesului de internaționalizare a conflictului. În ele a fost stabilit formatul participării internaționale la soluționarea conflictului, au devenit fundamentul pentru formarea strategiilor internaționale de reglementare, au stabilit limitele, direcțiile și formele tacticii acțiunilor posibile, au prevăzut implicarea și dezvoltarea mecanismului de monitoring a rezultatelor operațiunilor și acțiunilor internaționale. Strategiile institutelor internaționale vis-à-vis de reglementarea conflictului palestino - israelian, s-au dezvoltat și au fost implementate în practica procesului de pacificare din Orientul Apropiat în anii 90.

În cel de-al treilea paragraf – *Problemele și contradicțiile implementării strategiilor internaționale în procesul reglementării conflictului palestino-israelian în anii 90* - conform periodizării propuse a procesului de reglementare a conflictului palestino - israelian, se analizează realizarea strategiilor internaționale în timpul celei mai productive etape, din punctul de vedere a practicii politice, de la înțelegerile de la Madrid (1991) până la aranjamentele lui Clinton (2000). Noul conținut al acestuia, a fost determinat de factori interni și externi. Cei mai importanți dintre aceștia, fiind formarea unei baze de drept internațional pentru soluționarea conflictului, stabilirea părților, participanților indirecti și actorilor neregionali, acumularea unei anumite experiențe, vis-à-vis de interacțiunea dintre părți. Sfârșitul războiului rece și dezintegrarea URSS, au devenit caracteristicile determinante ale contextului internațional ale acelei perioade și, în mod semnificativ, a influențat asupra participanților săi, strategiilor și rezultatelor. Printre cele mai importante repere în calea implementării strategiilor trebuie evidențiate Conferința de la Madrid (1991), înțelegerile Oslo I și Oslo II, Memorandumul de pe Way, Summit-ul de la Camp-David (2000), negocierile din Taba sub egida lui B.Clinton (ianuarie, 2001).

La începutul anilor 90 au fost create premise pentru o nouă etapă în procesul de reglementare care se caracterizau printr-un șir de schimbări politice atât în *situația internă a statelor implicate în conflict, în regiunea Orientului Apropiat în general, cât și în noua configurație de forțe de pe glob*. Dezintegrarea

Uniunii Sovietice a dus la *formarea unei noi ordini mondiale*. SUA devine *singura supraputere din lume*. Reieșind din această nouă ordine, statele vecine arabe trebuie să tindă spre noi idealuri, impuse *de retorica democrată* a SUA, renunțând la extremism. Unicul stat puternic din Orientul apropiat a rămas Iranul, care nu a urmat exemplul statelor arabe și a rămas un stat islamic clasic care, își dezvoltă și tehnologiile nucleare.

În condițiile unei confruntări rigide de pe timpul războiului rece, abordările *strategice* a statelor mari erau de la început diferite, bazându-se, de regulă, nu pe considerentele de menținere a stabilității și a unei securități regionale, dar exclusiv pe interese național-egoiste și de concurență. Spre începutul anilor 90 toți participanții în procesul de reglementare a confruntării palestino-israelian au fost nevoiți să-și schimbe conceptual abordările sale. [8]

Prima și cea mai importantă etapă de start a procesului de reglementare a conflictului din Orientul apropiat după sfârșitul războiului rece a fost Conferința de Pace de la Madrid din anul 1991, care și-a pus drept scop reglementarea conflictului prin intermediul eforturilor colective. Următorul pas important al procesului de reglementare îl constituie o serie de întruniri închise între liderii israelieni și palestinieni, cu medierea Norvegiei, petrecute la Oslo de la sfârșitul anului 1992 și pe parcursul anului 1993, încheindu-se cu schimb de scrisori între primul ministru al Israelului I.Rabin și liderul Organizației pentru Eliberarea Palestinei, I. Arafat, de recunoaștere reciprocă și începutul negocierilor pașnice. Scopul procesului de pacificare, după cum a fost stipulat în Declarația principiilor, art. 1, semnată în septembrie 1993, era atingerea unui acord final conform rezoluțiilor 242 și 338 a Consiliului de Securitate a ONU. O ultimă etapă a procesului de pacificare, au fost negocierile din Camp-David din vara anului 2000 și Taba din decembrie 2000 – ianuarie 2001. Implicarea SUA a devenit un semn al faptului că în planurile administrației Clinton intra crearea unui nou punct de influență în Orientul Apropiat, dar și de a implementa planul său de „pacificare” în procesul reglementării finale. [16]

Valoarea anilor 90 constă în faptul că au fost elaborate și aprobate în procesul implementării două strategii opuse, care se deosebesc după volumul implicării unor factori externi, adică implicarea factorului internațional. Prima strategie, cea de la Madrid se caracterizează printr-o largă reprezentare internațională, care este coordonată cu eforturile colective, discuțiile deschise, transparență și hotărâri complexe și de perspectivă în cadrul strategiei de reglementare. Procesul de la Oslo, a reflectat o abordare întru-totul diferită, bazându-se pe strategia unui dialog bilateral activ și consultări prin neimplicare sau participarea pasivă a unor actori externi. Pentru o astfel de abordare sunt caracteristice caracterul secret, din culise, etapizarea și fragmentarea hotărârilor. Analiza hotărârilor de la Oslo, a demonstrat eficiența dialogului, dacă pentru atingerea păcii se îndreaptă eforturile celor două părți implicate în conflict nemijlocit – Israel și Palestina, iar pe de altă parte, și eficacitatea acțiunilor unor actori externi, enunțată în succesul strategiei comunității internaționale de o direcționa spre negocieri. [21]

Astfel, această perioadă a fost destul de productivă, deoarece părțile au ajuns la un acord și au fost propuse a serie de măsuri în vederea atingerii unui compromis. Comunitatea internațională a jucat un rol semnificativ și divers, deoarece acțiunile se realizau prin intermediul diferitor actori și în cadrul diferitor formate, în diferite direcții. În același timp, scopul principal al comunității internaționale – pacea în regiune –

totuși nu a fost atins. Cauzele sunt numeroase, principala fiind faptul că s-au învechit planurile reglementării conflictului propuse de comunitatea internațională anterior, bazându-se pe o concepție elaborată aproximativ jumătate de secol în urmă. De asemenea, foarte contradictorii au fost acțiunile SUA, ca principalul negociator, ce s-a afirmat în procesul regional de pacificare ca un actor indirect al acestui conflict, datorită lobbării deschise a intereselor proprii, uneori și a politicii „standardelor duble”, uneori fără a lua în considerație situația, tradițiile și, în fine, reacția părților. Toate acestea au adus la neîndeplinirea înțelegerilor stabilite dintre părți și stagnarea procesului de pacificare la începutul noului secol.

Pe fundalul promovării în regiune a strategiei ONU și a acțiunilor altor actori internaționali, în anii 90, se evidențiază generarea unor mișcări sociale care militau pentru pace, formarea unor concepții de reglementare alternative, maturizarea gradului de conștientizare socială și psiho-socială a necesității unui proces de pacificare, apar semnele unor tendințe de coexistență pașnică a celor două națiuni pe acest teritoriu. Lecțiile utilizării unor astfel de abordări diverse sunt actuale pentru următoarea etapă, cea contemporană, a reglementării în sec XXI.

În cel de-al treilea compartiment „STRATEGIILE INTERNAȚIONALE DE REGLEMENTARE A CONFLICTULUI PALESTINO-ISRAELIAN ÎN CONTEXTUL RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE DIN SECOLUL XXI: NOILE TENDINȚE, AMENINȚĂRI ȘI SOLUȚII”, de asemenea, fiind construit din punct de vedere structural din trei paragrafe, pe exemplul conflictului palestiniano - israelian, este analizată influența schimbărilor în relațiile internaționale contemporane asupra conflictelor regionale, se cercetează noile tendințe în paradigma abordărilor internaționale strategice în reglementarea conflictului palestiniano - israelian, se determină perspectivele soluționării acestuia și lecțiile, care se proiectează pe situația creată în procesul reglementării conflictului transnistrean din Republica Moldova, ceea ce permite bazându-ne principiul evidențierii esențialului, specificului și particularului, să se proiecteze mai clar perspectivele de dezvoltare și implementarea unor strategii internaționale pentru reglementarea altor conflicte regionale, pe exemplul „reînțelegerii” procesului de reglementare în conflictul palestiniano - israelian și cel transnistrean.

În primul paragraf, care se numește *„Influența schimbărilor din relațiile internaționale contemporane asupra conflictelor regionale (pe exemplul conflictului palestiniano - israelian)”*, se analizează principalele cauze a nefinșării procesului de pacificare în Orientul Apropiat care, în primul deceniu al noului secol, s-au complicat în mod semnificativ. La ele se referă barierele geopolitice în calea păcii în conflictul palestiniano - israelian, granițele controversate, terorismul continuu, împărțirea monumentelor religioase, amenințarea nucleară din partea Iranului, ș.a. Ura, rasismul, genocidul, apartheidul, terorismul la fel împiedică compromisul. Ele toate sunt pe larg utilizate de către politicieni, liderii religioși, mass-media și reprezintă în sine o piedică serioasă în calea păcii în regiune, deoarece oferă curaj dușmanilor și teroriștilor. [24]

Tradițional, confruntarea arabo-israeliană, în ultimul deceniu, s-a schimbat, din cauza schimbării vectorilor de tensiune, într-un oarecare sens, s-a diminuat confruntarea cu astfel de țări ca Siria, Libia, Egipt ș.a. Cu toate acestea, în cercul factorilor care influențează tensiunea din zona conflictului intra situația din jurul Iranului, instabilitatea din Irak și Afganistan, creșterea rapidă a „potențialului de conflict” într-un

teritoriu strategic cum este Cornul African (Somalia, confruntarea între etiopi și eritrei) ș.a. factori geopolitici ai instabilității regionale.

Este general acceptat, că amenințarea strategică pentru Israel, în prezent, vine nu din partea Palestinei, dar se agravează de factorul existenței a armelor de distrugere în masă și o poziției militante a Iranului față de Israel, pe care a demonstrat-o din nou la sesiunea anuală a ONU în septembrie 2010. În condițiile amenințărilor nucleare, militare, de confruntare și teroriste se formează părerea că garanția păcii în regiune este forța militară a Israelului, susținută de SUA și strategia internațională de stabilire a păcii în regiunea Orientului Apropiat.

Mai mult de 60 de ani de criză în Orientul Apropiat, au schimbat percepția cauzelor, pozițiilor și acțiunilor părților din conflict de către comunitatea internațională. Aceasta fără nici o îndoială se răsfrânge asupra autodeterminării lor în procesul de reglementare, la nivelul de încredere în instituțiile internaționale și actorii non-regionali ai procesului de pacificare. Din punctul palestinian de vedere, climatul social și politic la mijlocul primului deceniu a noului secol s-a îmbunătățit în comparație cu perioada anilor 90. În prima jumătate a anului 2005, primul ministru Sharon și președintele palestinian Abbas au semnat un acord de încetare a focului, Israelul a eliberat sute de prizonieri palestinieni și are gata să părăsească sectorul Gaza și patru localități de pe malul Vestic. Practic a luat sfârșit cea de-a doua intifadă, palestinienii se pregăteau practic pentru împărțire. Pe 24 ianuarie 2005, președintele Abbas a confirmat ca „a atins un progres semnificativ în negocieri”, „divergențele noastre s-au micșorat și de aceea noi suntem obligați să ajungem la un acord în scurt timp”. [7] Un succes însemnat pentru partea palestiniană în anul 2011, devine includerea pe agenda de lucru a ONU, a problemei referitor la independența Palestinei.

O alta percepție are partea israeliană, referitor la acțiunile comunității internaționale. Până la Războiul de 6 zile, mulți considerau că Israelul este sortit genocidului din partea vecinilor arabi, multe state ale lumii erau de parte Israelului. După victoria principală, Israelul și imaginea sa de victimă, rapid s-a transformat în imaginea unui dușman. Rezoluția Nr.242, adoptată de ONU, mărturisește faptul că Israelul e gata să pună capăt ocupației în schimbul relațiilor normale cu lumea arabă, securității și recunoașterii frontierelor și statului. Cu toate acestea, palestinienii au declarat „Trei nu”. În același timp, activitatea ONU în procesul reglementării conflictului se consideră a fi variabilă și deseori ambiguă.

În ultimii cinci ani, s-a creat situația, în care se evidențiază existența unor factori care să influențeze părțile în direcția schimbării comportamentului, și care contribuie la creșterea interesului acestora în semnarea acordurilor. Schimbările externe se reflectă, în primul rând, după revenirea la putere în SUA a partidului democrat și noilor principii pe care le urmează B.Obama, care și-a pus drept scop îmbunătățirea relațiilor SUA cu lumea musulmană, ca o modalitate fiind activismul în reglementarea conflictului palestiniano - israelian.

Procesul pacificării necesită de la comunitatea internațională a unei strategii specifice de formare a unei atmosfere de respect și înțelegere reciprocă între părțile conflictului, dar de asemenea, și a dorinței de a sfârși confruntarea îndelungată. Evenimentele de la începutul anului 2011 într-un șir de țări arabe din nou amintește despre pericolul renașterii conflictului regional într-unul global, punând astfel în fața comunității

internaționale problema necesității de lărgire a „granițelor internaționale de securitate”, nu numai pentru fiecare parte a conflictului, dar și pentru lume, în general.

În cel de-al doilea paragraf – *Noile tendințe în paradigma abordărilor strategice în reglementarea conflictului palestiniano - israelian* – se analizează eforturile comunității internaționale în vederea soluționării conflictului palestiniano - israelian, în condițiile noului context internațional din primul deceniu al sec. XXI. Asupra procesului de reglementare a conflictului s-au răsfrânt așa evenimente ca 11 septembrie 2001, războiul din Irak, extinderea formatului mediatorilor internaționali, formarea a unor noi abordări în reglementarea conflictului din Orientul Apropiat, din partea participanților la procesul de pacificare și, în primul rând, a locomotivei sale, SUA. O influență însemnată asupra formării noii strategii a SUA în Orientul Apropiat, este legată de perindarea la putere mai întâi a republicanilor, apoi revenirea la democrați, în administrația SUA, și respectiv a inițiativelor președinților SUA G.Bush Jr. și Barack Obama.

În perioada anilor 2001-2008 după eșecul politicii lui B.Clinton, administrația republicană din Casa Albă a început să se distanțeze de problemă Orientului Apropiat, iar după 11 septembrie 2001, și-a schimbat radical pozițiile anterioare și principiile referitor la problema Orientului Mijlociu din cadrul politicii SUA. Conform părerii unor experți, *în acea perioadă conflictul arabo-israelian s-a mutat în partea de jos a priorităților internaționale a SUA*. Locul central l-a ocupat o nouă stratagemă conform căreia Orientul Mijlociu trebuie de „zguduit” considerabil, inițiind lupta cu terorismul sub lozinca democratizării. Conflictul arabo-israelian prin această prismă era văzut ca un caz particular în planul de restructurare a Orientului Mijlociu. În locul lozincii „pământul în schimbul păcii” – interpretarea constructivă a rezoluției 242 a Consiliului de Securitate ONU de la Madrid – a fost introdusă lozinca „lumea în schimbul securității”. [9]

Comunitatea internațională, tinzând să nu permită colapsul procesului de pacificare și dorind să intensifice atenția internațională la conflictul arabo-israelian la perioada „intifadă” și de înghețare a negocierilor, propune un format internațional nou – Cvartetul de reglementare a problemei Orientului Mijlociu (din 2002) în componența Rusiei, SUA, UE și ONU, care a prezentat la 30 aprilie 2003 un document de reglementare a conflictului dintre Israel și Palestina – „Harta de drumuri”, în care și-au găsit reflecție inițiativele încă expuse de G.Bush.Jr.

Semnificația istorică a „Hărții de drumuri” constă în faptul că ea a devenit documentul care a format strategia internațională referitor la Orientul Apropiat, propusă într-un nou format internațional și fiind recunoscut din punct de vedere politico-juridic de toate părțile, participante la conflict. De aceea nu putem să nu fim de acord cu anumiți analiști, care consideră că „Harta de drumuri” a fost elaborată luând în considerație numai prioritățile strategice ale SUA. Fără nici o îndoială, SUA este interesat în instaurarea stabilității în această regiune, în contextul ulterioarei internaționalizării a campaniei SUA împotriva Irakului. Se pare că, interesul în reglementarea pașnică a situației în Orientul Apropiat este o linie strategică pentru toți participanții formatului internațional, ca rezultat documentul primind susținerea tuturor participanților cvartetului internațional.

Părțile conflictului au manifestat o atitudine diferită față de strategia propusă în acest document. Israelul a primit „Harta de drumuri”, doar că a adăugat articolul 14, care schimbă semnificativ reglementările

inițiale, Palestina, la rândul ei, a acceptat documentul fără nici o schimbare, argumentând că schimbările nu vor fi acceptate. [16]

Faptul că „Harta de drumuri” a fost acceptată de către Israel în 2003, a devenit un moment semnificativ (deoarece până atunci Israelul nu accepta nici un acord internațional care să fixeze crearea statului Palestina). Acceptarea documentului a permis, în noiembrie 2003, aprobarea acestuia, la inițiativa Rusiei, prin rezoluția Consiliului de Securitate 1515 și să fie inițiat procesul de implementare a acestuia. În prima etapă a realizării „Hărții de drumuri” ca strategie internațională, acțiunile cvartetului erau coordonate și productive. În limitele acestor măsuri asupra guvernul Israelului se efectuau presiuni foarte mari din partea participanților la cvartet, în primul rând din partea SUA, a opiniei publice vestice, în general, (mai ales, din partea statelor europene) și statelor arabe din regiune. În același timp, pe axa amenințărilor iraniene pentru întreaga planetă, a apărut șansa de schimbare a atitudinii comunității internaționale față de poziția Israelului în regiune. Acest fapt a devenit fundamentul propunerilor Israelului pentru cooperare prezentate comunității internaționale: „Pentru eliminarea acesteia este necesară o adunare internațională, scopul căreia să fie reținerea Iranului”.

Noua platformă strategică a principalului aliat al Israelului a fost expusă de B.Obama, în timpul întâlnirii cu primul ministru al Israelului, în timpul vizitei acestuia în SUA. Într-o măsură oarecare, discursul lui Obama a fost ca un semnal pentru comunitatea internațională că SUA intenționează din nou să pornească procesul de reconciliere în Orientul Apropiat, definindu-l ca unul din prioritățile politicii externe a administrației sale. Bazându-se pe rezoluțiile speciale ale Consiliului de Securitate a ONU, diplomația rusă, promovează ideea petrecerii la Moscova a unei noi întruniri cu participarea tuturor statelor implicate în căutarea păcii în Orientul Apropiat, în scopul „relansării” procesului de negocieri. Cu alte cuvinte, se discută despre repetarea, în noi condiții, a ceea ce a avut loc 20 de ani în urmă, la Madrid în 1991, construirea procesului de negocieri referitor la reglementarea conflictului pe principii multidimensionale și cu participarea largă a actorilor comunității internaționale.

În ciuda crizei, instituțiile internaționale, și anume ONU, ar trebui să aibă rolul principal în procesul pacificator. Consiliul de Securitate al ONU, în relansarea procesului de reglementare, trebuie să joace un rol deosebit. În baza reglementărilor pașnice trebuie să fie o soluție acceptată reciproc, legată de asigurarea corespunzătoare a grijilor din sfera securității tuturor părților implicate în procesul pacificării. Acest lucru poate constitui baza unui nou document a ONU, care să reflecte noile realii și tendințe în procesul pacificării în regiune. În același timp, există posibilitatea de a formula o inițiativă comună ruso-americo-europeană sub auspiciile ONU. Un rol important în implementare trebuie să îl aibă „cvartetul”, care împreună cu practica de a răspunde la evenimentele ce se întâmplă, poate utiliza tactica unor acțiuni concrete. În acest context participarea forțelor pacificatoare a ONU sau NATO va deveni un răspuns adecvat la amenințările terorismului internațional la etapa contemporană.

În cel de-al treilea paragraf – *Lecțiile procesului de pacificare referitor la reglementarea situației din Orientul Apropiat, pentru elaborarea unor strategii internaționale contemporane, în scopul soluționării conflictelor regionale (pe exemplul conflictului palestinian - israelian și cel transnistrean)* – se evidențiază

faptul că, în ciuda unei divergente evidente și lipsei unui progres real în atingerea scopurilor de pacificare, strategiile internaționale de pace în procesul de reglementare a conflictului palestinian - israelian, reprezintă un material solid pentru cercetări comparative și modernizării ulterioare a practicii internaționale în gestionarea situațiilor de conflict în diferite regiuni.

Reieșind din considerentul că strategiile internaționale efective trebuie să fie elaborate reieșind din înțelegerea profundă a cauzelor apariției și trăsăturilor specifice ale conflictului regional, studierea comparativă a acestora pe exemplul celui palestinian - israelian și a celui transnistrean, oferă posibilitatea de a compara contextul internațional, în care are loc confruntarea, identificând trăsăturile comune și specifice a influenței acestuia asupra procesului de pacificare.

Din numărul *trăsăturilor comune* trebuie evidențiat că *la baza procesului activ de realizare a acțiunilor pacificatoare de către comunitatea internațională, stau strategiile de internaționalizare a ambelor conflicte, bazându-se pe faptul că atât conflictul transnistrean, cât și cel palestinian - israelian au caracter geopolitic.* Pozițiile geopolitice unicate ale ambelor state, pe de o parte, nemijlocit influențează relațiile acestor state cu diverși actori de pe arena internațională, explicând interesele și cauzele atenției sporite a părților terțe la evenimentele ce se petrec în regiune. Pe de altă parte, în limitele contextului internațional se formează baza conceptuală politico-juridică și a formatului internațional al procesului de reglementare. Ultimul include, așa-numitul, grup de intermediari, dar de fapt, conform experienței de 60 de ani a conflictului palestinian-israelian și de 20 de ani a celui de pe teritoriul Moldovei, aceștia reprezintă participanți indirecti, dar activi la conflict. [12]

În soluționarea aceluia sau altui conflict participă practic aceeași intermediari, și anume ONU, SUA, Rusia, Uniunea Europeană. Diferența constă în rolul pe care îl joacă organizațiile regionale participante așa ca OSCE, Liga statelor arabe, de asemenea, și alte state care participă în procesul reglementării și îndeplinirii unor anumitor misiuni, la anumite etape. Dacă în conflictul palestinian - israelian bazele internaționalizării au reieșit din rezoluțiile ONU, iar actorul cheie a procesului internațional de negocieri, pe parcursul a multor ani, a fost SUA, în cazul Moldovei un rol activ în medierea conflictului l-a jucat, în primul rând, OSCE, care a format concepția și formatul reglementărilor pacifiste și numai apoi se poate evidenția rolul Rusiei, ca a unei figuri importante în acest proces. Cercetarea evoluției procesului de pacificare în reglementarea problemei din Orientul Mijlociu, a arătat că primul deceniu al secolului XXI, a adus noi amenințări lumii, răspuns la care au fost noile accente introduse de societatea internațională în procesul reglementării conflictelor, propunerea unui nou tip de format. Legitatea acestei strategii internaționale a apărut și în conceptualizarea conflictului de pe teritoriul Moldovei.[18]

În acest paragraf, trebuie de evidențiat, că rolul societății internaționale, focusate pe activitatea OSCE în procesul reglementării conflictului transnistrean, la fel ca și implementarea măsurilor ONU, în diverse etape ale conflictului palestinian - israelian, este complexă, diversă și ambiguă, conform rezultatelor. Ambele organizații, fiind cei mai importanți actori ai procesului de reglementare a conflictelor regionale, au avut o influență enormă asupra evoluției conflictului, atât pozitivă, cât și negativă. De-a lungul conflictului, au fost adoptate multe documente de bază, care au fost folosite ca scheme de informare și normative de interpretare

a sensului conflictelor respective și a mecanismelor de soluționare a acestora. Începând cu anul 2005, în conformitate cu noile tendințe, Uniunea Europeană și Ucraina au început să participe activ la reglementare a conflictului transnistrean.

Trebuie de evidențiat o altă legitate de realizare a strategiilor internaționale, care deja a fost enunțată în cercetarea procesului de pacificare în Orientul Apropiat, adică rolul și integrarea activă în procesul de negociere referitor la conflictul din Moldova, a liderilor politici din statele incluse în formatul negocierilor internaționale și a statelor europene care nu fac parte din el.

Un alt aspect – strategia comunității internaționale de a democratiza procesul de reglementare – este direct legat de procesul democratizării în statele ce participă la conflict. În acest sens, factorul democratic, în cazul Republicii Moldova, a fost utilizat pe deplin și a avut mai mult succes decât în conflictul arabo-israelian. În primul rând, actualitatea abordării internaționale se rezumă la faptul că fără soluționarea conflictului transnistrean, este imposibil de a realiza pe deplin transformările democratice în Republica Moldova, iar democratizarea este văzută ca parte a procesului de pacificare și presupune participarea cetățenilor, organizațiilor nonguvernamentale, mass-media. În această direcție, în Moldova, cu suportul sistemic din partea institutelor democratice europene și internaționale au fost atinse anumite succese, dar acuzațiile și sentința expusă jurnalistului E.Vardanean confirmă instabilitate democratică și rezultatele limitate obținute.

În ce al doilea rând, diplomația moldovenească acumulează experiență, punând bazele unei diplomații sociale largi. În aceste condiții, diplomația profesională trebuie nu numai să analizeze situația, să ducă negocieri cu șefi de stat și guvern, cu ministere ale afacerilor externe, reprezentanți diplomatici, dar și să realizeze o largă activitate de informare și mediatizare a procesului de reglementare a conflictului transnistrean.

Uniunea Europeană are un interes deosebit pentru Moldova în contextul politicii de vecinătate și Acordului de parteneriat și cooperare UE – Moldova, care include eforturi pentru reglementarea conflictului transnistrean. Guvernarea cât și corpul diplomatic nu numai odată au subliniat că pentru Moldova are o importanță enormă poziția activă a Președintelui Rusiei, Dmitrii Medvedev, referitor la procesul soluționării conflictului transnistrean, iar procesul de negocieri, în acest context, este construit pe principiul de deschidere și transparență. [12]

Aspectele conceptual-strategice de reglementare au fost fixate în Memorandumul Merkel-Medvedev de la 5 iunie 2010, care evidențiază, printre altele, conflictul transnistrean ca o prioritate și presupune trecerea misiunii de pacificare într-o misiune internațională. [Memorandum Medvedev- Merkel, 2010]. Reglementarea conflictului transnistrean, de asemenea, a fost menționată în declarația făcută de baronessa K.Eshton, comisarul pentru relații externe și politica de securitate de la 17 mai 2010, da și în timpul întrunirii dintre A.Merkel, N.Sarcozy și D.Medvedev în Doville la 19 octombrie 2010.[Final Statement Germany-France-Russia]

Potrivit experților pro-guvernamentali, apariția problemei transnistrene pe ordinea de zi a mării cancelarii, atitudinea deschisă a Federației Ruse, pentru o reglementare consolidată și durabilă a conflictului,

prin respectarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, discuțiile ce au avut loc între Rusia și unele state membre a UE, împreună cu creșterea evidentă a rolului UE în Moldova, pot avea o influență considerabilă asupra reluării negocierilor.[12, p. 10-11]

Dimensiunea social-economică a procesului, la fel ca și strategia internațională de reglementare a conflictului din Orientul Apropiat, include noi măsuri de îmbunătățire a vieții populației de pe ambele maluri ale Nistrului, restabilirea comunicațiilor feroviare între Chișinău – Tiraspol – Odessa, facilitarea exportului pe cale feroviară pentru agenții economici din stânga Nistrului, dar și restabilirea comunicațiilor telefonice între cele doua maluri.

Urmând logica procesului de pacificare în cadrul conflictului palestiniano - israelian, dar și luând în considerație asemănările și deosebirile în cauzele și esența ambelor conflicte, aprecierii internaționale a acestora, formatelor de reglementare, strategiilor utilizate și tacticilor, considerăm ca o măsură de compromis în problema conflictului transnistrean este posibilă. La etapa contemporană, aceasta depinde de interesele elitelor politice și economice de pe ambele maluri ale Nistrului, dar și de interesele altor participanți indirecti ai conflictului și a părților din formatul internațional de negocieri. În acest context, în condițiile contemporane, capătă un sens specific înțelegerile din afara formatelor stabilite și înțelegerilor (conflictul transnistrean este dovada acestui lucru), ce legitimizează utilizarea strategiilor internaționale, și lărgeste limitele în reglementarea conflictelor existente în fiecare regiune concretă.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Reieșind din exemplele metodologice și abordările teoretico-conceptuale expuse anterior, a fost analizată problema studiului și verificată ipoteza științifică declarată. Analiza complexă teoretico-analitică a problemelor și ideilor, înaintate de către autor spre apărare, a oferit autorului posibilitate de a face următoarele *generalizări teoretico-conceptuale*:

- *Strategiile internaționale de reglementare a conflictelor regionale*, reprezintă un sistem complex de măsuri, elaborat de către organizațiile internaționale concrete, care dispun de destule competențe și posibilități, care formează *formatul internațional de reglementare, reieșind din contextul internațional concret și a situației din regiune*. Ele, de asemenea, includ aprecierea acestui conflict din partea comunității internaționale, concepția, principiile și bazele politico-juridice, luând în considerație specificul fiecărui conflict, propun măsuri concrete, termeni, instrumente și mecanisme, îndreptate spre atingerea scopului de soluționare a conflictului.

- *Strategiile efective pentru reglementarea conflictelor regionale* trebuie să fie elaborate, avându-se în vedere nivelul dezvoltării social-economice, caracteristicile socio-culturale și socio-umane, cercetarea rolului factorului religios și a tradițiilor, pozițiilor clasei politice, businessului, opiniei publice și societății civile. Succesul, de asemenea, este marcat de contextul internațional la fiecare etapă de evoluție a conflictului, luarea în calcul a factorilor interni și externi, care contribuie la escaladarea conflictului, concretizarea rolului actorilor internaționali și a institutelor, aprecierea comportamentului liderilor și influența mass-media asupra procesului de pacificare și perspectivele dezvoltării postconflictuale. Strategiile internaționale de soluționare a conflictelor regionale pot avea în calitate de factor destabilizator abordări și acțiuni internaționale separate, lideri politici, state participante la procesul de negociere, care au interes în destabilizarea situației.

Generalizând rezultatele cercetării analitice a strategiilor internaționale de reglementare a conflictului palestinian - israelian, dar și analizând eficiența eforturilor comunității internaționale de reglementare a acestora, noi am ajuns la următoarele **concluzii**.

În condițiile globalizării mondiale, internaționalizarea este un proces obiectiv, așa-numitele conflicte locale și regionale „fierbinți”, ca urmare a răspândirii amenințărilor, pe care acestea le ridică la nivel regional și internațional. În acest context, procesul de internaționalizare are un potențial constructiv semnificativ, devenind, în același timp, scop și strategie a comunității internaționale, îndreptată spre limitarea violenței, crearea unor noi condiții de negocieri pentru părțile conflictuale, în vederea atingerii consensului și stabilirea păcii postconflictuale. Totuși, tendința de extindere a „formatului” internațional remarcată, duce la implicarea unui număr tot mai mare de actori cu interese opuse în procesul de reglementare, ceea ce, de facto, devine un factor de încetinire a acestuia, influențând comercializarea, manipularea și ideologizarea unor astfel de conflicte, în acest sens, intensificând trăgănarea acestora.

În reglementarea conflictelor regionale, rolul cheie este jucat de organizațiile internaționale ca ONU, UE, OSCE, cu toate că potențialul de pacificare al acestora în conflictul palestinian - israelian și cel

transnistrean nu și-a atins rezultatul principal – pacea, și anume de ONU și OSCE, părțile aflate în aceste conflicte sunt legate perspectivele de pace în regiunile corespunzătoare. În procesul implementării strategiilor internaționale, deseori, se întâlnește contradicția dintre scopurile declarate de pacificare și practica atingerii acestora. Problema se conține în baza internațională politico-juridică a împuternicirilor institutelor internaționale, dependența financiară, caracterul de recomandare și nu obligatoriu a majorității strategiilor și mecanismelor, lipsa unui control efectiv de realizare a acestora.

La baza conflictelor regionale stau, în primul rând, divergențele intereselor părților conflictului și a statelor interesate, care formează contextul internațional atât pozitiv cât și negativ și care influențează eficiența activității formatului internațional stabilit și realizarea strategiilor internaționale. După cum arată experiența internațională de reglementare a altor probleme acute, soluționarea conflictului palestiniano-israelian, transnistrean și a altor conflicte regionale este posibilă numai pe baza respectării principiilor internaționale general recunoscute ale drepturilor internaționale și luarea în considerație a intereselor părților implicate în conflict. Studiul multilateral al procesului internațional de reglementare a conflictului palestiniano-israelian demonstrează convingător eficacitatea diplomației în diferite formate de negociere, și de asemenea, posibilitatea redusă de utilizare a forțelor pacificatoare internaționale în astfel de scopuri.

Fără nici o îndoială, în acest studiu nu s-a reușit detaliat să se analizeze toate aspectele temei, din cauza caracterului său complex, dificil și interdisciplinar. **La perspectivele cercetării ulterioare** a strategiilor internaționale de reglementare a conflictelor regionale, se referă: studierea schimbărilor în contextul regional și internațional, după evenimentele din anul 2011; realizarea unui studiu comparativ larg între strategiile internaționale de reglementare a conflictelor regionale; aspecte socio-umane și economice de realizare a strategiilor internaționale, influența democratizării asupra procesului de reglementare a conflictelor regionale ș.a.

Pe baza cercetării analitico-teoretice efectuate se propun următoarele **recomandări** privitor la modernizarea strategiilor internaționale de reglementare a conflictelor regionale, utilizate în cadrul unor astfel de conflicte ca cel palestiniano-israelian și transnistrean.

- În condițiile valului de revoluții care s-au produs în statele arabe din Orientul Apropiat și Africa de Nord în anul 2011, ONU și UE trebuie să aprecieze situația creată în regiune și să dea o notă acesteia, determinând influența noilor realități politice asupra reglementării conflictului palestiniano-israelian, adoptând documentele corespunzătoare.

- O direcție importantă a eforturilor comunității internaționale referitor la modernizarea strategiilor internaționale îl are activizarea rolului „cvartetului de intermediari”, care ca un răspuns la evoluția reală a lucrurilor trebuie să prezinte o strategie mai efektivă, decât cele propuse anterior de către comunitatea internațională, inclusiv și „Harta de drumuri”

- ONU, asigurându-se de susținerea din partea Ligii Statelor Arabe, trebuie să propună o strategie specială, îndreptată spre apropierea ulterioară a statelor arabe pe baza tendinței de instaurare a păcii regionale și tendință de izolare a Iranului.

- Luând în considerație noul context internațional, format în 2011, Consiliul de Securitate a ONU, trebuie să joace un rol important în relansarea procesului de reglementare a conflictului palestinian - israelian. Perfecționarea continuă a bazei politico-juridice internaționale a procesului de reglementare a conflictului trebuie să reflecte bazele formării și asigurării unui sistem de securitate din toate părțile, implicate în procesul de pacificare.

- Tactica acțiunilor internaționale concrete în regiune trebuie să includă propunerea unui sistem efectiv de acțiune a forțelor internaționale cu participarea forțelor de pacificare ONU și NATO, coordonate sub egida ONU, de asemenea, și monitorizarea rezultatelor, care va fi un răspuns adecvat la amenințările terorismului internațional și noile amenințări în regiune, la etapa contemporană.

- Formarea strategiilor internaționale trebuie să ia în considerație urmările pozitive și negative ale internaționalizării conflictului regional, minimizarea posibilităților de extindere regională a acestuia și implicarea unor noi părți, determinarea și direcționarea acțiunilor în limitele formatului internațional, care trebuie să corespundă intereselor părților implicate în conflict și scopurilor pacificării regionale.

- În condițiile Moldovei, utilizând experiența de reglementare a conflictului palestinian - israelian, este actuală includerea de către OSCE și ONU a unor garanții internaționale de furnizarea și păstrare a statutului Transnistriei în componența suveranității Republicii Moldova, ceea ce presupune eliminarea acelor factori, care contribuiau, la crearea situației de incertitudine.

- Monitorizarea continuă din partea OSCE a situației din Transnistria și crearea unui bloc de garantare internațională a păcii, delimitarea clară a pozițiilor tuturor membrilor a formatului internațional, care vor forma contextul potrivit pentru această nouă etapă de reglementare

- Formarea unor relații de tip federal, ar trebui aplicate în cadrul principiului de „statut de amânare”, care marchează formarea pe etape și fixarea statutului Transnistriei în componența Republicii Moldova sub monitorizarea unei comisii internaționale speciale.

- Pentru intensificarea eficacității formatului internațional „5+2” în soluționarea conflictului din Moldova, este actuală implementarea strategiei UE și OSCE, a experienței ONU de direcționare a părților spre pace, de asemenea, utilizarea unor factori extra-format, pentru a atinge anumite înțelegeri și acorduri, prin participarea liderilor din statele europene influente, ca Germania, Franța, Italia ș.a., ceea ce ar extinde limitele formatului existent de reglementare a conflictului transnistrean.

- Se consideră a fi necesar pentru instituturile internaționale, responsabile de elaborarea unor modele specifice de soluționare a conflictelor regionale, să includă în strategiile de reglementare, formarea grupelor internaționale de cercetare în scopul studierii și monitorizării rezultatelor de implementare, efectuarea unor cercetări sociologice, luarea în considerare a aspectelor social-psihologice de gestionare a condițiilor corespunzătoare acestui conflict.

Bibliografie

1. Aggestam K. Reframing and resolving conflict Israeli-Palestinian Negotiations 1988-1998. Lund University Press, 1999. 271p.
2. Dershowitz A. The Case for peace. How the Arab-Israeli Conflict can be resolved. New Jersey, 2005. 246 p.
3. Golan G. Izrael and Palestine. Peace Plans and Proposals from Oslo to Disengagement. 2-nd ed. Princeton: Marcus Wiener Publishers, 2008. 235 p.
4. Raz M. The role of Russia and the European Union in the Middle East. Why should Europe and Russia have a role in the Middle East? В: Проблемы и перспективы урегулирования на Ближнем Востоке. Москва: ЦСПИ; ИВ РАН, 2010. с.160-166.
5. Salem E.-A. Strategii contemporane internaționale de soluționare a conflictelor regionale (Cazul conflictului palestino-israelian)/Creșterea impactului cercetării și dezvoltarea capacității de inovare. Conf. științifică, dedicată aniv.65 de la fondarea USM, 21-22 sept.2011.Rezumatele comunicărilor. Științe sociale. Vol.I, Chișinău: CEP USM, 2011. p.394-397.
6. Salem E.-A. Modalități internaționale de reglementare a conflictului palestino-israelian. În: Materialele conf. științifice, 20-21 mai 2011. Galați, 2011.
7. Salem E.-A. Perspectivele soluționării conflictului palestino-israelian. În: Dezvoltarea cercetării științifice, promovarea și cultivarea creativității și a inovării în procesul instruirii academice. Conf. științifică, dedicată aniversării 64 de la fondarea USM, 5 mai 2010.Rezumatele comunicărilor. Științe sociale. Chișinău: CEP USM, 2010. P.137-138
8. Samo El. Arab-Israeli Peace Plans: A Syrian Perspective. В: Проблемы и перспективы урегулирования на Ближнем Востоке. Москва: ЦСПИ; ИВ РАН, 2010. с. 167-180.
9. Soetendorp B. The Dynamics of Israeli-Palestinian Relations Theory, History and Cases, USA, 2007.
10. The Israeli-Palestinian Peace Process. Oslo and the Lessons of Failure. Perspectives, predicaments and prospects. Ed. Robert L.Rothstein, Moshe ma`oz, Khalil Shikaki. Great Britain: Sussex Academic Press, 2002, 175 p.
11. The Israeli-Palestinian Conflict: From Conflict Resolution to Conflict Management. Ed. Yaacov Bar-Siman-Tov. New York: Palgrave macmillan, 2007. 287 p.
12. Vrabie R. EU role in the settlement of the transnistrian conflict. Chisinau, 2010. 1-13 p.
13. Богучарский Е. Некоторые вопросы становления дипломатии арабских государств. В: МЭМО, 2009, №1, с.77-83.
14. Звягельская И. Палестино-израильский конфликт: ценностное измерение. В: Проблемы и перспективы урегулирования на Ближнем Востоке. Москва: ЦСПИ; ИВ РАН, 2010. с.42-51.

15. Карасова Т. Ближневосточная программа нового правительства Нетаньяху. В: Проблемы и перспективы урегулирования на Ближнем Востоке. Москва: ЦСПИ; ИВ РАН, 2010. с.52-64.
16. Колобов О. Соединенные Штаты Америки и проблема Палестины в новое и новейшее время. В: Ближневосточная политика великих держав и арабо-израильский конфликт. Т.1. Ч.1. Нижний Новгород, 2008. с. 5-144.
17. Кон Шербок Ден, Эль-Алами Дауд. Палестино-израильский конфликт: Две точки зрения. Пер. с англ. В.Новикова. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2002. 320 с.
18. Нантой О. Приднестровский конфликт – от консенсуса декларации к консенсусу действий. В: Экономическое обозрение. Логос пресс, 2005, №14, с.15-17.
19. Павлов О. Разночтения ближневосточной карты. В: Международная жизнь, №2-3, Москва: 2009. с.51-65.
20. Салем. Е.-А. Современные конфликты и способы их урегулирования. На примере приднестровского и палестино-израильского конфликтов. Монограф. Кишинэу: 2007. 155с.
21. Салем. Е.-А. Международные стратегии разрешения региональных конфликтов: современные подходы и практики (На примере палестино-израильского конфликта). Моногр. Молд.гос.ун-т. Каф.межд.отнош. Кишинэу: CEP USM, 2011. 113с.
22. Салем. Е.-А., Соломон К.. Роль дипломатии в процессе урегулирования приднестровского конфликта. В: Дипломатическая служба: теория и практика. Кишинэу: CEP USM, 2010. с. 254-264
23. Салем. Е.-А. Перспективы урегулирования приднестровского конфликта. В: Молдоскопие (Probleme de analiza politică), Revista științifică trimestrială, Nr.2 (XLIX), 2010. Chișinău: CEP USM, 2010, с.167-173
24. Салем. Е.-А., Стеркул Н. Палестино-израильский конфликт и проблема терроризма. В: Studia Universitatis, Revista științifică. Seria Științe sociale. Nr.8(38) 2010, с. 239-245
25. Салем. Е.-А., Теоса В. Международные стратегии разрешения региональных конфликтов как предмет исследования в теории международных отношений. În: Știința politică în Republica Moldova. Studii internaționale. Con.științifică, dedicată 15 ani de la fondarea FRIȘPA, 15 - 16 octombrie 2010. Chișinău: CEP USM, 2011, с71-80
26. Салем. Е.-А., Поляков Д. Уроки миротворческого процесса по ближневосточному урегулированию для разрешения приднестровского конфликта. În: Știința politică în Republica Moldova. Studii internaționale. Con.științifică, dedicată 15 ani de la fondarea FRIȘPA, 15 -16 octombrie 2010. Chișinău: CEP USM, 2011, с 333-345

Adnotare

la teza de doctor în științe Politice „**Strategii internaționale contemporane de soluționare a conflictelor regionale (Cazul conflictului palestino-israelian)**“

autor **ABOU SALEM Essam Faisal Abdel Karim**

Specialitatea 23.00.04 – Teoria și istoria relațiilor internaționale și dezvoltării globale, Chișinău, 2011.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 278 surse, 4 anexe, 8 tabele, 146 pagini text de bază. Rezultatele lucrării au fost expuse în două monografii și 16 articole științifice, publicate în reviste științifice din Moldova și de peste hotare.

Cuvintele cheie: conflict regional, comunitate internațională, strategii internaționale, internaționalizare a conflictului, negocieri, soluționare a conflictului, cooperare internațională, organizații internaționale, conflict înghețat, proces de pacificare, strategii de menținere a păcii, acord și convenție internațională, diplomație, ordine mondială.

Domeniul de cercetare. Această lucrare este un studiu politologic al metodelor internaționale de reglare a conflictelor regionale în contextul istoriei și teoriei relațiilor internaționale și dezvoltării globale.

Scopul cercetării de față constă în studiul sistemic teoretico-analitic al strategiilor internaționale de reglare a conflictelor regionale, în generalizarea experienței politice internaționale în reglementarea conflictului palestino - israelian și implementarea păcii în Orientul Apropiat și Moldova. **Obiectivele** propuse: cercetarea istoriografică a conflictului palestino - israelian; elaborarea bazei teoretico-conceptuale și metodologice a cercetării strategiilor internaționale de soluționare a conflictului palestino - israelian la etapa contemporană; analiza evoluției procesului de internaționalizare a conflictului palestino - israelian; analiza eficacității strategiilor internaționale în contextual reglementării conflictului palestino - israelian; determinarea tendințelor noi în formarea strategiilor internaționale contemporane, și propunerea unor strategii contemporane de reglare a conflictelor regionale, și de asemenea a celui transnistrean.

Noutatea științifică și originalitatea lucrării constă în analiza cercetărilor introduse în circuitul științific occidental în limba arabă și engleză, în care se expune conflictul palestino - israelian; în studierea analitico-sistemică a documentelor internaționale și a materialelor structurilor specializate pe Palestina a ONU și UE; discursurile liderilor politici și de stat ai Israelului, Palestinei, SUA, Rusiei, Republicii Moldova, dar și a conducătorilor organizațiilor internaționale și regionale. **Problema științifică importantă, a cărei soluționare o propune autorul** în rezultatul cercetării efectuate o constituie justificarea necesității, în condițiile noilor realități ale dezvoltării mondiale, de revizuire a strategiilor internaționale de reglare a conflictelor regionale, luând în calcul contextul internațional contemporan, a formatului procesului de negociere și rolului tuturor actorilor săi.

Importanța teoretică și aplicativă a lucrării. În lucrare au fost supuse analizei istoriografia și problemele strategiilor internaționale contemporane în știința politică și teoria relațiilor internaționale; a fost determinat specificul, tendințele și perspectivele formării și implementării acestora în contextul proceselor globale contemporane, ceea ce a permis ca autorul să expună într-o nouă manieră rolul factorilor internaționali și direcțiile internaționale a strategiilor de soluționare a conflictelor regionale. Materialele cercetării pot fi utilizate la scrierea lucrărilor științifice (monografiilor, tezelor), a manualelor, suporturilor de curs la disciplinele teoria relațiilor internaționale, conflictologie, istorie politică Republicii Moldova, istorie internațională. Materialele tezei pot fi utilizate în studiul la diferite nivele (școlar, liceal, universitar) al problemelor preîntâmpinării conflictelor, reglarea acestora și construirea unor relații pașnice.

Realizarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost prezentate la 4 conferințe internaționale, în două monografii și 16 articole științifice, publicate în colecții, reviste de specialitate, editate în Republica Moldova și în România.

АННОТАЦИЯ

к диссертации «Современные международные стратегии разрешения региональных конфликтов (На примере палестино-израильского конфликта)», автора АБОУ САЛЕМ Ессам Файсал Абдел Karim,

на соискание ученой степени доктора политических наук.

Специальность 23.00.04 – Теория и история международных отношений и глобального развития, Кишинев, 2011.

Структура работы: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 278 источников, 4 приложений, 8 таблиц, 146 страниц основного текста. Результаты исследования изложены в 2-х монографиях и 16 статьях, опубликованных в научных журналах в Молдове и зарубежом.

Ключевые слова: региональный конфликт, международное сообщество, международные стратегии, интернационализация конфликта, переговоры, урегулирование конфликта, международное сотрудничество, международные организации, замороженный конфликт, мирный процесс, стратегии по поддержанию мира, международные соглашения и конвенции, дипломатия, мироустройство.

Область исследования. Данная работа является политологическим исследованием международных способов урегулирования региональных конфликтов в контексте истории и теории международных отношений и глобального развития.

Цель настоящей работы состоит в системном теоретико-аналитическом исследовании международных стратегий разрешения региональных конфликтов, в обобщении международного политического опыта урегулирования палестино-израильского конфликта и продвижения мира на Ближнем Востоке и в Молдове. Поставленные **задачи:** изучить историографию исследования палестино-израильского конфликта; сформулировать теоретико-концептуальные и методологические основы исследования международных стратегий разрешения палестино-израильского конфликта на современном этапе; проанализировать эволюцию процесса интернационализации конфликта; эффективность международных стратегий в его урегулировании; определить новые тенденции в формировании современных международных стратегий и предложить современные международные стратегии урегулирования региональных конфликтов в т.ч. приднестровского.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в анализе введенных в научный оборот зарубежных исследований на арабском и английском языках, в которых освещается палестино-израильский конфликт; в аналитическом системном изучении международных документов и материалов специальных структур по Палестине ООН и ЕС, выступлений государственных и политических деятелей Израиля, Палестины, США, России, Республики Молдова, а также руководителей международных и региональных организаций. **Важная научная проблема, решение которой предлагает автор** в результате проведенного исследования – это анализ и обоснование необходимости новых реалиях мирового развития ревизии международных стратегий урегулирования региональных конфликтов с учетом современного международного контекста, формата переговорного процесса и роли всех его акторов.

Теоретическое и прикладное значение работы. В работе проанализированы историография и проблематика изучения современных международных стратегий в политической науке и теории международных отношений; определены их специфика, тенденции и перспективы формирования и имплементации в контексте современных мировых процессов, что позволило автору по-новому представить роль международных факторов и направления международных стратегий в процессе урегулирования региональных конфликтов. Материалы работы могут быть использованы для написания научных трудов (монографий, диссертаций), учебников, курсов лекций по теории международных отношений, конфликтологии, политической истории Республики Молдова, по всеобщей истории. Материалы диссертации могут служить также реальным подспорьем при изучении на разных уровнях (школьном, лицейском, университетском) проблем предотвращения конфликтов, их урегулирования и построения мирных отношений.

Реализация научных результатов. Результаты исследования были представлены на четырех международных конференциях, в 2-х монографиях и 16 научных статьях, опубликованных в сборниках, журналах по специальности, изданных в Республике Молдова и в Румынии.

ANNOTATION

to the thesis in Political Science:

International Contemporary Strategies of the Regional Conflicts Solution (Palestine-Israel Conflict Case Study), author **ABOU SALEM Essam Faisal Abdel Karim** Specialty 23.00.04 - Theory and history of international relations and global development, Chisinau, 2011.

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 278 sources, 4 annexes, 8 tables, 165 pages. Results of work have been exhibited in 2 monographs and 16 scientific articles, published in scientific journals in Moldova and abroad.

Key words: regional conflict, international community, international strategies, internationalization of conflict, negotiations, the settlement of conflict, international cooperation, international organizations, conflict resolution, peace-keeping process, strategies for maintaining peace, agreement and international convention, diplomacy.

The field of research: This paper is a survey of international means to find a regional conflict settlement in the context of history and international relations theory.

The aim of this survey is the theoretic and analytical research of systemic international strategies to solve regional conflicts in generalization of international political experience, to manage the international Palestine-Israeli conflict and implementation of peace in the Middle East and Moldova. To achieve the proposed goal was submitted to the following **objectives:** historiographical research of Palestine-Israeli conflict; conceptual theoretical formulation of basis and methodological international strategies research of solving Palestine-Israeli conflict at the contemporary stage; the analysis of the evolution process of internationalization of the Palestine-Israeli conflict; effective analysis of the international strategies in the context of solution of the Palestine-Israeli conflict; establishing new trends in contemporary international strategies, as well as proposals made to resolve regional conflicts, and in particular of the Transdnistrian conflict.

The scientific novelty and originality of the work is in following: analysis of the researches on the Palestine-Israeli conflict in Arab and English languages placed in Western academic media; analytical and systemic studying of international documents and papers of specialized institutions on Palestine of UN and EU; speeches of politicians and state leaders of Israel, Palestine, USA, Russia, Moldova, as well as of international and regional organization. **Author proposes the solution of the important scientific problem** based on the results of the research as the justification, under the new realities of global development of the reviewing of the regional conflicts international strategies, taking into account the contemporary international context, the format of the negotiation process and the role of all actors.

Theoretical significance and applicative value of the research: In the PhD paper have been analyzed historiography and issues of contemporary international strategies in political science and international relations theory; there have been determined the characteristics, tendencies and perspectives of their formation and implementation in the context of contemporary global processes. This allowed the author to expose in a new manner the role of international factors and the directions of international strategies of solving regional conflicts. The research materials can be used in writing scientific works (monographs, thesis), workbooks, training materials on subjects of international relations theory conflictology, the political history of the Republic of Moldova, international history. The thesis materials can be used in learning at different levels (school, high school, university), of preventing issues of the conflicts, their solving and building peaceful relations.

The achievement of the scientific results: The research results have been presented at 4 international conferences, in 2 monographs and scientific articles published in collections specialized magazines edited in Republic of Moldova and Romania.

ABOU SALEM ESSAM FAISAL ABDEL KARIM

**Strategii internaționale contemporane
de soluționare a conflictelor regionale
(Cazul conflictului palestiniano-israelian)**

**Specialitatea 23.00.04 – Teoria și istoria relațiilor internaționale
și dezvoltării globale**

AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe politice

Bun de tipar: 03.11.2011
Coli de tipar 1,25.
Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tirajul 50 ex.
Formatul 60×84 1/16
Comanda № 372

Centrul Editorial-Poligrafic al USM str.A.Mateevici, 60, Chișinău, MD 2011